

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Član sekcije J. U. U. plačuje list v članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 45-86

Višji cilji

Produkcija je bila v vseh dobah gonilna sila človeštva, je bila sila, ki je pripeljala človeka od skromnega nabiranja sadežev, preko kmetijskega in obrtnega udejstvovanja do današnjih ogromnih tehničnih ustvaritev.

Produkcija, večja količina gmotnih dobrin je dajala možnost kulturnemu razvoju. Rimska kultura je rasla iz bogastva rimskega imperija, in moči Amerike slone na njeni proizvodnji.

Produkcija je bila ona sila, ki je dvignila Nemčijo iz nižine poraza v svetovni vojni; vzporedno z njeno proizvodnjo močjo je tudi rasla njena politična veljava in ekspanzivnost.

Pa že v domačem in v vsakdanjem življenju imamo nebroj dokazov, da večja količina pridelkov ustvarja višje blagostanje, gmotno in duhovno.

Kar se nanaša na izdelke človeških rok, velja v polni meri za duhovno pridobivanje.

Ne more se označiti za popolnega izobraženca človek, ki je obsedel na višini znanja, doseženi v šoli in ki ne stremi po višjih duhovnih vrednotah. Vzporedno z izpopolnjevanjem se tehniki, z novimi iznajdbami, s praktičnimi pridobitvami, ki olajšujejo telesno bivanje, gre vrsta filozofskih tokov, pedagoških stremeljenj, umetniških struj, ki izpopolnjujejo in višajo duhovno stavbo današnjega človeka.

Vsemu temu duhovnemu pridobivanju ne more slediti in ga zahteti niti največji um. Kakor pa je bila v vsaki dobi neka količina in kakovost znanja značilna za stopnjo takratne družbe, tako tudi višino današnje družbe riše njeno mišljenje, čustvovanje in znanje.

Učiteljstvo je samo izjavilo, da zahteva vsaj dvoletno fakultetno izobrazbo. Nekateri mu očitajo tudi, da je zaostalo in ne dovolj izobrazbeno.

Bodisi, kakor je. So pa znamenja, ki kažejo, da se je splošna raven izobrazbe dvignila, dočim je ostalo učiteljsko šolanje pri starem, saj se je dvignilo za en sam letnik.

Tako bo v naši banovini povprečna raven kmalu obsegala meščanskošolsko izobrazbo, in bo ljudskošolska izobrazba najnižja in ne obča stopnja prosvete v naši banovini. Obrtniki zahtevajo od vajencev vsaj meščanskošolsko izpričevalo. Pa tudi naprednejši kmetje pošiljajo svoje otroke v meščansko šolo, in so kmetijske nadaljevalne šole želja vseh, ki žele kmetstvu ugodnejši razvoj. Verjetno je upeljava obveznih kmetijsko nadaljevalnih tečajev vprašanje najbližje bodočnosti.

Istočasno je v vseh panogah znanosti in filozofije silno naraslo število oseb obojega spola s fakultetno izobrazbo. Ta kader izobraženec je dvignil in razširil gornji družbeni kulturni vrh, ter s tem povečal razliko med učiteljsko in višjo družbeno izobrazbo.

Problem učiteljske obvezne fakultetne izobrazbe ne sme ostati nerešeno vprašanje učiteljstva. Od tega vprašanja je v veliki meri odvisen napredek učiteljstva, njegovo boljše materialno in politično stanje, v isti meri pa mora biti na tem vprašanju zainteresirana javnost radi boljših učnih uspehov šolarjev, ki bodo njim in družbi najbolj koristili.

Dasi je, ravno v učiteljskem stanu mnogo poedincev, ki z vsem naporom streme k višjemu vzponu znanja, — dokaz temu so mnogi pedagogi, pisatelji, pesniki-ce, slikarji, kmetijski strokovnjaki itd., ter so ravno učitelji najmočnejši odjemalci dobrih knjig in člani knjižnih založb, je potrebno težiti k višji občji učiteljski izobrazbi, ker samo ta bo odredila uradno njegovo mesto v družbi.

A dokler te ni in tudi še potem, bo samo izpopolnjevanje največja odlika vsakega učitelja. Le s stalnim zasledovanjem novih kulturnih dognanj, z vednim pridobivanjem na količini in kvaliteti znanja, bo učiteljstvo dajalo narodu najboljše uspehe v šoli, a v lastni organizaciji odredila razgledno in objektivno stališče do vseh stanovskih in družbenih pojavov.

V dobi, ko produkcija — in to ne samo proizvodnje materiala, temveč predvsem višina in kakovost duha, ter obča duhovna dinamika nekega naroda z usodno jasnostjo kažejo na zavisnost usode naroda od njegove umske in materialne produkcije, je treba težiti, da se poživijo kulturni vzgon stanu in naroda, ter se poveča njegova delavnost. Le tako, da bo ljudstvo zavzelo sodobno hitrost, višino in pojmovanje življenja, se bo mogoče ogniti večjim pretresom, nevarnostim in zaostalosti.

Doba čitanja meglenih in sanjavih sladkarij je za nami. To je možno v dobi, ko se počiva na blagostanju. A, ko se podira stari in gradi nov svet, ter se pri tem pretresajo narodi ki v rešetu, je treba spoznavati vzroke razpada in elemente novega sveta. A še hušje greči oni, ki mirno in brezdelno živijo te usodne dni.

Učiteljstvo mora narodu utirati pot. Predvsem mora spoznati vse nove tvorne pedagoške pridobitve, katerih pravilna uporaba v šoli bo dvigala kulturno stopnjo podeželja ter bo tvorila izhodišče k višjemu pedagoškemu raziskovanju in izživljanju ter izkazovala našo pedagoško raven.

Problem zaščite otrok

V času, ko nova ugonablja in uničuje na stotisoče mladih, zdravih, krepkih ljudi, ki ubiti molče pričajo o brezmejni strahoti sodobne civilizacije in »zapadne kulture«, se vendar tu in tam še pokaže svetel žarek: namreč v trenutkih, ko gledamo, kako se bori človeštvo za zaščito otrok, ljube nedolžne mladine. Pojav, ki ga vidimo tudi v živalstvu: v času nesreče se misli staršev nagnostko lotijo zaščite otrok in voditelji vse store, da še o pravem času obranijo svojo mladež pred nevarnostmi. Primeri evakuacije otrok v mestih in velemestih, koder traja nova vojna, pa priprave za takojšnjo odpravo dece v zaledje tam, kjer vojnih operacij še ni, dokazujejo, da si nihče ne mara dati uničiti svojega najdražjega zaklada.

Ne oziraje se na vojno bi morali vedno misliti na zaščito otrok. Danes je sicer moderno, o tem mnogo razpravljati, in je to tudi spričo nevarnih časov potrebno. Kar se tiče naših domačih razmer, je treba za vsak primer takoj vse potrebno pripraviti, da nas ne bi nobena zla usoda ne presenetila. Priprave so, kakor vemo, v teku; organizacija za zaščito otrok že deluje. Prepregla je slovenske vasi širom domovine, v nji sodelujejo najrazličnejši javni delavci. Najštevilnejši so tudi tu gotovo učitelji, kar je popolnoma naravno in dosledno, saj so ravno učitelji tisti činitelji, ki že leta in leta sem slovensko občinstvo in javnost opozarjajo na problem zaščite otrok, ki pa ni bila mišljena samo za primer vojne, temveč ravno tako za normalne prilike.

Zaščita otrok je v normalnih časih kulturni problem. Socialna zakonodaja, ki je pri nas na papirju krasna, mora preizkusiti svojo moč v praktičnem življenju. Življenje nudi slovenski mladini malo. V predelih naše domovine, ki so znani po svoji gospodarski pasivnosti, so otroci slabo hranjeni, da je podhranjenost očitna. Z delom, namreč s te-

žajskim delom, pa so preobremenjeni. Žalostno vlogo igra obenem pitje alkoholnih pijač. Če vzamemo primer iz življenja, bi lahko rekli takole: Šolski otrok mora rano vstajati, mnogo delati, šolski pouk mu je samo postransko opravilo, pri pitju alkoholnih pijač pa dobi približno enak delež, kakor odrasli. Posledica tega je znana: degeneriranost.

Ne samo učitelji, kolikor se kot posamezniki udeležujejo na socialnem torišču, temveč celotna učiteljska organizacija je že pred leti opozorila na to temno stran našega narodnega življenja. Izkoriščanje ljudskošolskih otrok, vajencev itd., je temna točka narodne kulture, in vsak prosvetni dvig je nemogoč, dokler bomo ostali pri teh razmerah. Zaščito otrok ne smemo smatrati kot enostransko zadevo šole, oziroma učiteljstva, temveč zadevo vse družbe, vse države. In le čuditi se je, da si tega političnega problema niti ena politična stranka ni zapisala na svojo zastavo.

Čeprav moramo danes predvsem na to gledati, da zaščitimo otroke pred vsakim eventualnim vojnim presencenjem, ne smemo zato izgubiti iz vidika celotnega, t. j. glavnega problema, ki kriči vsestransko po nujni rešitvi. Skrb vsakega javnega delavca bodi, stremeti za tem, da ustvarimo zdrav, odporen, krepak rod! Ni zadosti, da samo govorimo ali postavljamo »moderno« zakonodajo! Besede morajo postati meso! To pa bomo dosegli, če se bomo z ljubeznijo in fanatizmom lotili posla in če bo vsa družba znala čutiti in spoznati zlo, ki grozi tudi s te strani narodu, narod uničiti. Ne samo pred vojno, tudi pred nesocialnim izkoriščanjem je treba mladino zaščititi! Teга problema se moramo lotiti vsi brez pridržka, in nikogar naj v slovenskem narodnem občestvu ne bo, ki si ne bi upal za to delo takoj zavihati rokavov! P.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LJUBLJANI bo zborovalo v soboto 8. junija 1940., ob 9. uri v Ljubljani v kolodvorski restavraciji (glavni kolodvor). Dnevni red: 1. Uvodno poročilo in referat o predsedniškem zboru (tov. Jože Župančič). 2. Poročilo tajnice, blagajnika in ostalih odbornikov o došlih dopisih in drugih tekočih zadevah. 3. Predavanje tov. Winklerja s Krke. 4. Priprava za proslavo 50. letnice našega učiteljskega društva. 5. Slučajnosti. — Po zborovanju se bo vršila odbo-rova seja. Kdor dolguje na članarini, naj jo poravnava po prejemu junijske plače. **Odbor**

— JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE bo zborovalo v soboto, dne 8. junija, s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne, na I. mestni ljudski šoli v Celju z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo tov. predsednika. 2. Dopisi. 3. Volitev skupščinskih delegatov. 4. Predlogi in slučajnosti. — Temu sledi ob 10. uri slavnostni del zborovanja, po-

svečen jubileju 70. letnice društvenega obstoja: 1. Iz zgodovine društva (tov. preds.). 2. O nalogah in delu učiteljske organizacije, govori predsednik tov. Metod Kumelj. 3. Nastop mladinskega pevskega zbora I. deške in deklishte ljudske šole v Celju, pod vodstvom skladatelja tov. Cirila Preglja, ki bo izvajal njegove skladbe. — Od 8. do pol 9. ure bo istotam sestanek tovarišic, ki so vse nanj vabljene. Društvena knjižnica bo poslovala, vrnite knjige! Udeležite se polnoštevilno važnega, pomembnega zborovanja ob častnem društvenem jubileju! — Vsa ostala, zlasti bližnja tovariška društva so vabljena, da pošljejo na to zborovanje svoja zastopstva. **Odbor.**

— JUU — SRESKO DRUŠTVO BREŽICE bo zborovalo dne 8. junija 1940., ob 9. uri v ljudski šoli na Vidmu. Na dnevnem redu je poročilo predsednika in blagajnika, volitev delegatov ter predavanje tov. Ledineka iz Maribora. **Odbor.**

Seja predsedniškega zbora

V nedeljo, 26. t. m., so se zbrali v Ljubljani predsedniki sreskih učiteljskih društev na posvet z upravnim in nadzornim odborom, ki sta imela svojo sejo že v soboto, 25. t. m., popoldne.

Predsednikovo poročilo: V telovadnici gluhonemice je ob pol 10. otvoril predsednik sekcije tov. Metod Kumelj posvetovanje, ki mu je prisostvovalo 33 predsednikov in zastopnikov sreskih društev, 8 članov upravnega odbora in 5 članov nadzornega odbora. V početku svojega nagovora je tov. predsednik pozdravil prisotne in jim sporočil tudi pozdrave hišnega gospodarja gospoda Mirka Dermelja, nakar je že v uvodu naglasil resnost današnjega časa in težino položaja, ki se v njem nahajamo zaradi vojne napetosti. Da-

Višja splošna izobrazba bo v izvenšolskem delu blagodejen vir višje ljudske prosvete. Razgledan in delaven učitelj more narodu prav toliko koristiti, kolikor mu more škoditi človek ki je v svojem duševnem razvoju zaostal za napredkom časa.

Prav tako bo po napredku stremel učitelj stopil v krog višje kulturne družbe ter s tem pripomogel k ugledu stanu, a v mednarodnem življenju k ugledu naroda.

S tem se bo pa določeval učitelj, kakor narodov prostor na svetu.

Učitelj se ne more ločiti od stanu in ne od naroda.

Ko je v usoden kompleks povezan ves narod, ki je sam več ali manj kriv svojega boljšega ali slabšega mesta na svetu, je vsakemu v njem določeno organsko opravilo in tudi poudarek pridobivanja vseh, ki narod sestavljajo. B.

V nadaljnjih svojih izvajanjih se je tov. predsednik dotaknil tudi splošnih razmer v JUU in omenjal osnovanje Saveza hrvatskih učiteljskih društev ter stališča, ki ga je do tega osnovanja zavzel izvršni odbor JUU v Beogradu. Natančneje je poročal tudi o nastali situaciji zaradi osnovanja tega Saveza in o pristopu srbskega učiteljstva v banovini Hrvatski v ta Savez. S tem poročilom v zvezi je omenjal stališče, ki ga je zavzel upravni odbor JUU na svoji seji z dne 9. februarja, kakor tudi stališče, ki ga je še posebej do vprašanja konsolidacije razmer med obema učiteljskima organizacijama v državi zavzela naša sekcija. Razmere v JUU in v Savezu hrvatskih učiteljskih društev potekajo po njegovem prepričanju tako, da je pričakovati, da bo ustvarjeno stanje, ki bo omogočalo ustanovitev skupne državne učiteljske organizacije, za kar so se izrekla vsa naša društva.

V opisovanju razmer sekcije do drugih organizacij je predsednik omenil nadzorniško društvo in s tem v zvezi odločbo banske uprave, ki je bila razposlana vsem sreskim društvom. Društva naj to odločbo upoštevajo.

Nato preide k vprašanju akcije za zvišanje prejemkov in očrta v kratkem vsa prizadevanja akcijskega odbora, omenja, vse akcije in deputacije, ki so naletele povsod na popolno razumevanje, toda uspeha vendarle ni nikakega. S tem v zvezi je omenjal tudi akcijo za ustanovitev Zveze državnih in samoupravnih nameščencev in pokrenitev skupne lista.

Naglasil je še, da je zaradi resnosti situacije potrebno, da se zavedamo svoje odgovorne naloge. Za primer, da se skupščina ne bo mogla vršiti, naj da predsedniški zbor upravnemu odboru potrebna pooblastila, a razprava o vseh vprašanjih naj bo stvarna in zaradi kratko odmerjenega časa tudi kratka.

Temu poročilu je sledila stvarna razprava, v katero je poseglo več članov predsedniškega zbora. V pogledu težnje po snovanju Zveze državnih in samoupravnih nameščencev je predsedniški zbor zavzel stališče, da naj bo najprej osnovana organizacija in šele potem naj se prične akcija za izdajanje lastnega glasila.

Tajnikovo poročilo: Sekcijski tajnik tov. Drago Supančič je omenil, da se je v tem času vršila ena seja upravnega odbora in ena seja upravnega in nadzornega odbora. Poslovanje sreskih učiteljskih društev je povsem normalno. V tekočem upravnem letu sta se vršila le dva izredna občna zbora, in to v Lendavi in Gornjem gradu. Posamezna sreska društva želijo na svojih zborovanjih prisostvovanje sekcije. Tako se je udeležil 6 zborovanj predsednik sekcije tov. Kumelj, enega pa tajnik tov. Supančič.

V svojem nadaljnjem govoru omenja tajnik napade na učiteljstvo in tudi vse ukrepe, ki jih je sekcija proti tem napadom pokrenila, kakor tudi odgovore v »Učit. tovarišu«. Nadalje ugotavlja pomanjkanje učiteljstva v Sloveniji. Trenutno je že okrog 200 razredov brez učiteljev. Do prihodnjega šolskega leta pa bo, kakor vse kaže, primanjkovalo še več učiteljev. Nujno so potrebni ukrepi, da se zaščitijo interesi šolstva. Predvsem naj se pre-mestijo v dravsko banovino vsi slovenski učitelji, ki službujejo v drugih banovinah. Tudi na meščanske šole dodeljeni ljudskošolski učitelji naj se vrnejo na matične šole. Poleg tega bi bil potreben tečaj, ki naj usposobi abituriente srednjih šol za učiteljski poklic. Naglašamo, da naj bo ta tečaj vsaj enoleten.

Ljudskošolskemu učiteljstvu je treba nuditi več pravne zaščite. Urediti je treba pravično oddajo upraviteljskih mest, kajti nikakor ne more biti prav, da so nameščeni za upravitelje ljudskih šol mlajši učitelji, če so na šolah starejše moči.

Letes je končno vendar uspelo, da bodo kontraktualni učitelji polagali dopolnilne iz-pite, nakar bodo po dolgih letih kontraktualne službe sprejeti v državno službo.

Napredovanja so se v letošnjem letu precej premaknila z mrtve točke, saj je od septembra dalje napredovalo vsega 6441 učiteljev in učiteljic, a poleg tega še v banovini Hrvat-ski 2000. Pričakovati je, da se bodo v kratkem

Vseblina:

Višji cilji.

A naši prejemki...?

Problem zaščite otrok.

Seja predsedniškega odbora.

Učiteljstvo je krivo...!

PEREČA VPRAŠANJA NAŠEGA PODEŽELSKEGA ŠOLSTVA: O učencih pastir-jih. — Šola in dom.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

izvršila tudi ostala. Urediti pa bi bilo treba razpisovanje prostih učiteljskih mest. Doslej so se razpisovala le slaba mesta, a boljše učiteljska mesta so se oddajala brez razpisa.

Zaradi težjih razmer v obmejnih krajih bi bilo potrebno, da se vsem učiteljem, ki službuje ob meji ali pa v narodnostno mešanih krajih, prizna posebna pavšalna mesečna nagrada. Sedanji III. draginjski razred naj se sploh opusti. Vprašanje stanarine učiteljev, poročenih z neučiteljki, je rešeno. V svojem nadaljnjem poročilu omenja tajnik tudi korekture zaščitnih primerov iz prejšnjih let, uredeitev položaja učiteljev ročnih del, zvišanje prejemkov upokojencem in končno omeni, da letošnji Popotnik odlično služi tudi našim stanovskim težnjam.

Tudi o tajnikovem poročilu se je razvila živahna razprava in sta bila predlagana in tudi sprejeta sledeča predloga:

Predsedniki sreskih učiteljskih društev, zbrani na posvetu v upravnim in nadzornim odborom sekcije JUU v Ljubljani dne 26. maja 1940., pozdravljamo korak kr. banske uprave, s katerim je pripravljena podpirati siromašne pa sposobne otroke ljudskih šol pri nadaljnjem njihovem študiju. Ugotavljamo, da je po tem razpisu končna ocena o učenčevih duševnih in moralnih sposobnostih prepuščena le eni osebi — katehetu. S tem se odreka učiteljskemu zboru, katerega enakopraven član je tudi katehet, sposobnosti ocenjevanja inteligenčnih in moralnih sposobnosti učenčev, s čimer so učiteljski zbori ne le žaljeni, temveč ponižani.

Zato predlagamo, da se prepusti končna ocena o inteligenčni in moralni sposobnosti učenčev, ki bi prišli v poštev za podporo pri nadaljnjem študiju od strani kraljevske banske uprave, učiteljskim zborom na šolah, ker se bo le na ta način mogoče izogniti neobjektivnim predlogom.

Predsedniški zbor ugotavlja, da jemljejo javni napadi učiteljskemu stanu ugled in potrebno avtoriteto, ki sta učiteljem v izvrševanju njihove službene funkcije nujno potrebna. Obžalujemo, da se ti napadi vrše celo v času, ko je nujno potrebno enotno usmerjenje duha celokupnega naroda v svrhu obrambe domovine. Odobravamo dosedanje tozadevno obrambno delo sekcije JUU Ljubljana in jo pozivamo, da štiti v tem pravcu še nadalje čast in ugled učiteljskega stanu.

Predsedniški zbor pa istočasno nalaga sekciji kot dolžnost, da se zanima zlasti za zadnje napade na učiteljstvo v obmejnih srezih s posebnim ozirom na učiteljstvo v Slov. goricah.

Blagajniško poročilo: Sekcijski blagajnik tov. Rado Grum je očitno dosedanje denarno poslovanje med sekcijo in sreskimi društvi. Podal je natančno sliko stanja blagajne in pa predložil tudi proračun za prihodnje upravno leto, ki naj bi bil na današnjem zboru sprejet za primer, da se banovinska skupščina ne bi mogla vršiti.

V zvezi s proračunom se je razvila živahna debata in končno je bil sprejet sledeči predlog:

Ker zahtevajo izredne razmere izrednih ukrepov, sprevidi predsedniški zbor nujnost sprejetja predloženega proračuna za bodoče leto. Ta sprejem proračuna velja le za primer, če se ne bi mogla vršiti redna letna banovinska skupščina. Predsedniški zbor pooblašča — in za primer, da se bodo gospodarske razmere še poslabšale, upravni odbor sekcije, da skuša zmanjšati izdatke tako, da se dosedanja članarina na noben način ne poveča s pripomo, da po možnosti Učiteljski tovariš, če le mogoče, ostane v takem obsegu kot je sedaj.

Urednik Učiteljskega tovariša tov. Mlekuž je podal kratko poročilo o urejanju stanovskega glasila. Omenjal je predvsem razne napade na naš stan in naše glasilo, kakor tudi stališče, ki ga je uredništvo zavzelo glede odgovorov nanje.

Z ozirom na povišanje cen papirju je Mladinska matica uvidela nujno potrebo, da se zviša tudi naročnina na Naš rod od dosedanjih mesečnih din 2,50 na din 3,—. Po točni obrazložitvi stanja po tov. Hreščaku je bil po kratki razpravi predlog za zvišanje naročnine sprejet. Kakor sprejetje proračuna, tako velja tudi sprejetje tega sklepa samo za primer, da bi se banovinska skupščina ne vršila. V nasprotnem se bo o vsej stvari razpravljalo še v prisotnosti delegatov sreskih učiteljskih društev.

Slučajnosti: Termin banovinske skupščine je bil določen na 12. in 13. julija.

Sprejet je bil tudi predlog tov. Mervarja, naj se sekcija zavzame za to, da se ukine zadnji odlok kr. banske uprave glede šolskega obiska učenčev 6. in 7. šolskega leta.

Projekt pravil za Zvezo učiteljskih organizacij kraljevine Jugoslavije bo sekcija takoj razposlala na sreska društva, ki naj ga še v juniju proučijo in pošljejo sekciji svoje izpreminjvalne predloge.

Predsednik tov. Kumelj se je zahvalil vsem prisotnim za udeležbo in zaključil ob pol 14. uspešno predsedniško zborovanje.

—t Če potrebujete katero koli knjigo in je nimate, lahko jo dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru.

—t Rabite pisarniške potrebščine, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjižarne Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Če vam je priročneje, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

Učiteljstvo je krivo ...!

Bil je sestanek, na katerem je razlagal mož z akademsko titulo kmečkimi ljudem, kako je pri modernem gospodarstvu potrebno, kot v industrijskem ali trgovskem obratu voditi tudi knjige. To je popolnoma v redu in v tej smeri poučujemo učitelji ljudstvo že dolga leta.

Pri razgovoru je prišlo na tem sestanku tudi do trditve, da je kmečki človek še vedno z veseljem na kmetiji in, da ga z nje nikamor ne mika. Proti tej smeli izjavi pa so se takoj oglasili posamezniki, češ, da mladina ne mara več delati na posestvih in, da beži v industrijske ter druge obrate. Tem glasovom je takoj sledilo iskanje vzrokov tega pojava. Začela se je pesem iz lajne; izrekel pa jo je gospod z akademsko titulo. Njegove šlagerke besede so:

»Učiteljstvo je krivo, da se mladina odtujuje naši zemlji. Mesto, da bi jo vodili učitelji na posestva, da bi jo učili umnega gospodarstva in ji vzbujali ljubezen do rodne grude, vozijo šolsko deco v mesta in ji kažejo slike, ter pripovedujejo o nekmečkem življenju, s čimer vzbujajo že v mladih letih pozeleženje za nekmečko sredino!«

Bomba. Kost za glodanje, k sreči so bili zraven ljudje z bistro glav, ki so stvar dobro obdelali. Nasproti zgornji trditvi in pavšalni obdolžitvi so nanizali nekaj dejstev:

1. Mladina je »izročena« učiteljem le 8 let in se uči v šoli samo 3 do 5 ur. Ves ostali čas prebije v vaškem občestvu. (Gospod s titulo: »Ja, pa 10 ur od tega prespi!« Odg.: »Da da, že res, toda tudi v spanju občuti vse blagodati neurejenih razmer, ko se stiska na posteljni slami, na tleh, klopeh, pečeh, ko spi v hlevu in šupi.«)

2. Že od ranih nog občuti mlad kmečki človek vse težave težkih razmer. Dete je po cele dneve zaprt v mračnih stanovanjih. Stiri — petletni otroci morajo že na pašo v dežju, mrazu in vročini. Ob slabi hrani in v nezadostni obleki morajo prijeti desetletniki

za trda dela: nošnja košev s sadjem, gnojem, repo, kopanje z motikami, žaganje in sekanje drv, mlačva, ribanje tal, žetev itd. Petnajst — šestnajstletniki morajo opravljati že težka težaška dela, čeprav nimajo zato materialnih pogojev.

3. Kmečka mladina občuti na svoji koži trdost in grobot razrvanega vaškega občestva. Reakcija mora nastopiti v obliki želje za boljšim življenjem.

4. Mlad kmečki človek v letih dozorevanja sam razmišlja in ugotavlja, da nima doma nobenega izhoda iz gospodarskih ter drugih zagat. Zato se odloči za odhod iz vasi.

S temi pravilnimi trditvami so bistrice kmečke glave same zavrnile banalno gospodovo trditve o krivdi učiteljstva. Zato je pa sledil umik: »Ja, saj nisem mislil, da je samo učiteljstvo krivo, ampak pravim le, da nosi tudi šola del krivde.«

Pa tudi na to omiljeno trditve je dobil odgovor v besedah: »Če ima šola napake, ni to njena krivda, saj mora delati po predpisih, ki jih kujejo neučitelji. Šola je vendar v popolni odvisnosti.«

Tako so preprosti kmečki ljudje odločno zavrnili nepremišljeno izgovorjeno krilatice in s tem ponovno dokazali, da niso oni tisti, ki obsojajo delo današnje slovenske šole in slovenskega učiteljstva. Vsi pametno misleči ljudje namreč vedo, da so učitelji tisti, ki dajejo slovenskim ljudskim množicam osnovno izobrazbo, brez katere bi živele v še večjem primitivizmu, v kakršnem so danes, ko jim slab gospodarski in socialni položaj ne daje možnosti za močnejše kulturno življenje. Čeprav se učitelji niso udnjali raznim frakcijam, so v šolskem svetišču zvesto opravili svojo dolžnost in pošteno pripomogli k razvoju našega naroda!

Tega se ljudstvo zaveda, čeprav tega ne izpove; toda nekoč bo glasno izreklo, kaj misli!

Pereča vprašanja podeželskega šolstva O učencih-pastirjih

Šolski obisk je v splošnem dober. Najbolje obiskujejo šolo otroci v mestih. Na deželi pohajajo otroci uradnikov, obrtnikov in kmetov redno v šolo, manjši posestniki, kočarji in viničarji pa zadržujejo deco doma. Manjši posestniki, ki si ne morejo najeti delovnih moči, uporabljajo deco za poljska dela, kočarji in viničarji pa jih pošiljajo celo na delo na gospodarjeva polja in vinograde. V času trgatve gredo siromašnejši otroci od trgatve do trgatve, včasih 2—3 tedne. Starši se opravičujejo, da si morajo otroci nekaj sami zaslužiti za obleko in šolske potrebščine. Čeprav moramo upoštevati socialni moment, vendar zaradi socialnih razmer ne sme trpeti izobrazba najšibkejših slojev, ki jim je naobrazba najbolj potrebna. V veliki meri je odvšen šolski obisk od volje in razpoloženja staršev oziroma skrbnikov. Če se starši zanimajo za napredek svoje dece — četudi so siromašni — tedaj je obisk vedno dober. Starši imajo sami skrb, da gre deca v šolo. Če pa je staršem vzgoja in izobrazba dece postranska stvar, tedaj je tudi obisk temu primeren, t. j. slab. Ne mislim itj preko dejstev, t. j. da bi ne upošteval gospodarsko socialnih razmer, toda v nobenem primeru ne sme biti slabe socialne razmere razlog opravičenega izostanka. § 60. zakona o ljudskih šolah določa, da opraviči izostanek iz šole a) otrokova bolezen, b) smrt rodbinskega člana, c) elementarne nezgode. Iz navedenega vidimo, da nobeno delo ne more in ne sme biti opravičilo. Teh strogih predpisov zakona bi se morali držati vsi razredniki in oblast. Prav posebno je važno, da vsi učitelji postopajo glede zamud enotno, da ni nobenega razloga za kake pritožbe od strani staršev. Šolski upravitelj mora biti nasproti strankam vedno na strani učiteljstva. Dosleden in enoten postopek glede zamud — to sta najvažnejša faktorja dobrega in rednega obiska.

Kakor sem uvodoma omenil, je obisk v splošnem dober. Posebno poglavje glede zamud tvorijo učenci-pastirji. Ti obiskujejo šolo neredno, izostajajo tedenski po več dni. V poletnih mesecih prihajajo v šolo le porredkoma. Zanimal sem se več let za obisk učenčev-pastirjev ter sem našel malo primerov rednega pohajanja v šolo. Hvala Bogu, da se še najdejo gospodarji, ki nimajo otrok samo za delo, temveč skrbijo tudi za njih dušni blagor. Toda teh je malo. Večina kmetov pa izrablja deco do onemoglosti. Iz statistike, ki sem jo sestavil na osnovi triletnega opazovanja in zbiranja podatkov na naši šoli, je razviden sledeči obisk:

Število učenčev-pastirjev	Manjkajo dni v letu	Izostanek v odstotkih
15	10	5 %
18	25	14 %
47	50	27 %
17	75	41,5 %
13	100	55,5 %
9	100—125	63 %
7	125—150	75 %
4	preko 150.	89 %
povprečno	74 dni	41 %

Po tej statistiki manjkajo učenci-pastirji povprečno 74 dni v letu ali 41 %, t. j. polovico šolskih dni so doma ali na delu. V mnogih primerih gre ta odstotek preko 50 % ter doseže v poedinih primerih 90 %! To je številko, ki da misliti!

in vzgojni razvoj menjanje učiteljev med šolskim letom. — Pregledal sem kataloge in poiskal uspehe zgoraj navedenih učenčev-pastirjev in sem dobil sledeče številke:

Manjkali v odstotkih	Število učenčev-pastirjev	Uspeh — Vedenje
7 %	1	odličen
14 %	7	prav dober
49 %	34	dober
55 %	67	slab
76 %	21	nezadosten

88 učenčev ni izdelalo razreda, 42 učenčev pa z uspehom. 67 % je brezuspešno obiskovalo šolo. Če primerjamo to številko s številkami drugih učenčev (10 %), vidimo, da je pri teh otrocih 5—8 krat slabši učni uspeh. Tega neuspeha ne pripisujem toliko manjnadarjenosti otrok, ki služijo, kolikor slabemu obisku in slabim gospodarsko-socialnim razmeram.

Še na en problem se moramo ozreti, t. j. na higienske razmere, v katerih živijo omenjeni otroci. Velika večina je slabo oblečena, raztrgana in skrajno umazana. Mnogo otrok sploh nima perila ali je raztrgano in umazano. Če vprašate učenca, zakaj je perilo oziroma obleka umazana in raztrgana, reče, da mu gospodar noče prati in krpati. Revčki si morajo sami prati in šivati, če ljubijo snago. Ker pa jim čuta za snago in čistočo ni nihče vzgojil, živijo v umazaniji ter se tega niti ne zavedajo. Telesna snaga je še slabša. Telesa si ne umivajo, edino lica si namočijo z vodo. Mila ne poznajo.

Da se deca rada ne umiva, je znano. Hrana otrok je nezadostna. Dobivajo, kar ostane in kolikor ostane. Večkrat so tudi lačni. V nasprotju s slabo hrano pa morajo opravljati vsa dela, lahka in težka. Slišal sem kmete, ki so priznali, da jim ta in ta fant oziroma dekle napravi toliko kakor hlapec ali dekla. Deca mora vstajati ob 5., pol 5. ali 4. uri in delati do poznega večera in mraka. Njih delo je različno: pasejo živino, kidajo gnoj in čistijo živino, vozijo in nakladajo gnoj, gonijo živino pri oranju in vlaki, nastiljajo, čuvajo deco, cepijo, žagajo in podirajo drva ter opravljajo vsa poljska in hišna dela. Da se tako izdelanemu in utrajnemu otroku ne ljubi učiti, je razumljivo. Mnogokrat nimajo primerne prenočišča ter spijo v zatohlih in nezdravih hlevih.

Zadnji čas se vedno bolj pojavljajo primeri, da jemljejo kmetje namesto poslova deco v službo. Ako kličete takega otroka v šolo, vam gospodar reče, da ne potrebuje otroka za šolo. Na drugi strani pridejo starši otrok in za božjo voljo prosijo, da ne kličejo otroka v šolo, češ da ga bo gospodar odpustil; doma pa nima kaj delati in jesti. Kaj naj napravimo? To je težko socialno vprašanje: Kako preskrbeti deco in ji nuditi primerno izobrazbo. To deco, ki služi pri kmetih, bi bilo treba socialno zaščititi pred izkoriščanjem in omogočiti reden šolski obisk. Zakon bi moral najti učinkovito sredstvo, da bi brezvestne gospodarje prisilil, da bi deco, ki so jo sprejeli v službo, pošiljali redno in snažno v šolo.

Šola in dom

Ni mi treba dokazovati, da je dober odnos šole do doma najvažnejši činitelj v vzgoji. Dom lahko pospešuje, lahko pa tudi ovira šolsko delo. Zato je velike važnosti, da je dom šoli naklonjen in z vsemi silami podpira vzgojno prizadevanje učitelja.

Odnos doma do šole ni povsod najboljši. Starše učenčev bi lahko razdelili v tri skupine. Najmanjša skupina je zainteresirana na izobrazbi svojih otrok, štiri petine staršev je indiferentnih do šolske vzgoje in izobrazbe, zadnja skupina pa je nasproti šoli sovražno razpoložena. Prvo skupino tvorijo starši intelektualcev, meščanov, obrtnikov, prosvetljenih kmetov, ki znajo pravilno ceniti moč in dobroto naobrazbe. Ti starši dobro vedo, da je največje bogastvo, ki ga morejo dati svojim otrokom, dobra vzgoja in izobrazba. Starši teh otrok se zanimajo pri učitelju za napredek svojih otrok, jim pomagajo pri nalogah, se uče z njimi in jih povprašujejo, ko pridejo iz šole, kaj so se učili, kaj imajo za domačo nalogo, ali so bili vprašani itd. Otroci takih staršev hodijo redno v šolo in izostanejo le v času bolezni. Blagodejni vpliv staršev opazimo tudi na učencih, ki so večinoma med najboljšimi v razredu. Ako je vmes kak manj nadarjen otrok, opazimo dobro voljo in veliko vztrajnost, s katero hoče učenec nadomestiti talent. Seveda se najdejo vmes tudi izjeme, ki kljub dobri volji staršev ne kažejo zanimanja za šolo.

Drugo vrsto tvorijo starši vseh slojev, največ jih je iz kmečkih. Ti pošiljajo deco v šolo, ker zahteva to zakon, drugače pa se ne zanimajo kako se otroci učijo, kaj se učijo in koliko znajo. Deca nikoli ne vprašujejo o šolskem delu, se ne zanimajo za njih domače naloge in jih ne navajajo k učenju. K učiteljem ne pridejo nikoli, da bi se pozanimali za otrokov napredek. Deca prihaja v šolo še dokaj redno v zimskem času, toda ko jih potrebujejo pri poljskem ali drugem delu, jih brez pomišljanja obdržijo doma. Kakor starši, tudi otroci ne kažejo iskrenega veselja do šolskega dela. Manjka jim privzgojena notranja pripravljenost za delo, ki je potrebna za učni in vzgojni napredek. Učenci sledijo pouku, se učijo in naučijo ter napravijo domače naloge — toda brez notranje soudeležbe. Znanje, ki so si ga pridobili, ni povezano z učenčevim osebnostjo, temveč je le omet, ki ga odluči zob časa. Kakor je bilo s silo in nezanimanjem pridobljeno, tako brez sile in vednosti izgine. Večina učenčev spada po krivdi staršev v to skupino. Če jih čez nekaj let slučajno dobilo v nadaljevalne šole, ugotovimo, da so mnogo ali vse »pozabili«. Pozabi

pa se samo to, kar ni v življenjski zvezi z osebnostjo človekovo. Pri teh učencih manjka vzgojna pripravljenost za šolsko delo, ki jo morajo vcepiti otroku starši. Ne morem pa trditi, da so starši teh otrok sovražno razpoloženi do šole. Ne. Oni so pre malo poučeni o važnosti izobrazbe in domače vzgoje. — Te starše mora šola pridobiti s prirejanjem roditeljskih sestankov in obiskom na domu. Glavni namen roditeljskih sestankov je, upostaviti stik med šolo in domom, oziroma učiteljsvom in starši. S primernim predavanjem se starši ob tej priliki seznanijo z najvažnejšimi šolskimi predpisi in zakoni. Starši ne vedo za te predpise in mislijo, da so neki ukrepi, učiteljeva samovolja. Tako nastanejo nesoglasja, ker starši ne vedo, da se mora učitelj točno držati predpisov in zakona. Posebno pogoste so pritožbe glede poletne oprostivne. Mnogo je vprašanj, ki se dajo raztolmačiti staršem, n. pr. poletne oprostivne, predčasen odpust, prestop v višji razred, čas šolskega dela, pozdravljanje učenčev in odzdravljanje odraslih, namen domačih nalog, izostanki iz šole, kako naj starši izpodbujajo deco k učenju in pomagajo pri domačih nalogah, snaga obleke, perila in telesa itd. Poudariti je treba, da morajo starši pred deco čuvati ugled in avtoriteto učiteljevo, ker s tem koristijo največ vzgoji lastnih otrok. Učenca lahko vzgaja samo tisti, ki je neoporečna osebnost. Ako slišijo učenci od strani staršev slabo o svojih vzgojiteljih, ne morejo imeti v nje zaupanja in gojiti spoštovanja. Če se že ne morejo vzdržati kritikovanja, naj storijo to, ko ni zraven šolskih otrok. Nič bolj kvarno ne vpliva na avtoriteto vzgojiteljevo, kakor obrekovanje njegove osebnosti. Starši imajo tudi priliko, da povprašajo razrednike o svojih otrocih. Čas po predavanju je namenjen prisrčnemu razgovoru, ki naj zbliža starše in vzgojitelje.

Toda z roditeljskimi sestanki še ni izrpano učiteljevo delo. Učitelj mora med ljudstvo, v hiše otrok, da se na licu mesta prepriča o razmerah, v katerih živi učenec. Večkrat taki obiski niso zaželeni, vendar se jih večina staršev razveseli. Nikakor ne sme ta poset izveneti v tem smislu, da se učitelj prišel naslajat nad revščino, s katero se borijo otrokovi starši. Prihod učitelja mora biti slučajen. Opazovati in gledati ne smemo, da bi starši to opazili. Videti moramo vse mimgrede.

Pogledati še moramo zadnjo skupino. To so ljudje, ki so sovražno razpoloženi nasproti šoli. Njih otroci niso slabi učenci, se zanimajo za pouk, še bolj pa za vsako besedo, ki jo učitelj izgovori. To je tista vrsta, ki kritizira

šolo in učiteljstvo doma in v javnosti ter nima nobenega čuta odgovornosti in vesti. Hvala Bogu, da jih je med treznimi in resnicoljubnimi starši malo. A vendar prizadevajo šoli in vzgoji veliko škodo. Po prečudnih načelih poštenja mečejo učiteljstvu v obraz klevete, da za njih nimamo besed. »Učiteljstvo je zlo za naše ljudstvo in našo deželo!« Človek se vpraša, ali narekuje take stavke sovraštvo ali norost?! Kdor se je pregrešil zoper obstoječe predpise, naj ga zadene kazen. Toda navedejo naj se dejstva. Pavšalna sumničnja in natolcevanja bi pa trebalo tretirati kot anonimne ovadbe. Pavšalni napadi na učiteljski stan, ki opravlja tako važno delo — vzgojo mladine

—, bi morali docela odpasti. Pribijam: Ni ga stanu, ki bi ne imel »garjavih ovc«. Zaradi teh pa še nihče ni upravičen obsoditi ves stan. Kdor pa tako postopa, ruši avtoriteto, brez avtoritete pa ni vzgojitelja. Dom, ki je sovražni šoli, poruši vse, kar zgradi šola. V intereso vzgoje nežne slovenske mladine je, da bi doma in v javnosti izostale kritike, ki bi mogle škodovati vzgojnemu prizadevanju učiteljstva.

Vzgoja naše mladine nam mora biti najvišji cilj. Resničen vzgojni in učni uspeh pa je samo v harmoničnem sodelovanju šole in doma. — a —

Splošne vesti

JUBILEJNI KONCERT IN RAZSTAVA TRBOVELJSKEGA SLAVČKA

V nedeljo 2. junija ob 16. uri bo praznovanje Trboveljski slavček svoj desetletni obstoje. Izvajal bo v veliki dvorani Sokolskega doma v Trbovljah koncert, na katerem bodo dela: Emila Adamiča, Antona Lajovca, Slavka Osterca, Matija Tomca, dr. Danila Švare, Marija Kogojca, Ivana Grbca, Vasilija Mirka, Miroslava Krejčija, Otokarja Šina in nekaj opernih solospetov. Ob tej priliki bo položil zbor svoj obračun s tem, da bo v mali dvorani Sok. doma v Trbovljah v dnevi 1. in 2. junija priredil razstavo. Razstava bo obsegala snov o 10 letnem umetniškem, propagandnem in humanitarnem delu T. S. Obe prireditvi bosta za učiteljstvo zelo poučni. Opozarjamo učiteljstvo na te prireditvi in pričakujemo vsaj od bližnjega učiteljstva polnoštevilni obisk. Uprava zbora bo izdala tudi primerno brošuro, iz katere bo razvidno vse zborovo delo v teku 10 let.

PEDAGOŠKI POČITNIŠKI TEČAJ ZA UČITELJE V LJUBLJANI

Pedagoško društvo v Ljubljani pripravlja tudi letos za učitelje pedagoški počitniški tečaj, ki se bo vršil v drugi polovici avgusta v Ljubljani. Tečaj bo trajal ves teden. Za predavatelje so naprošeni: gg. Černejeva, Co-

pič, dr. Gogala, Jurančič, Kobilica, Kontler, Ledinek, Mencej, Pahor, Roš, Schmidt, Vodetova, Zor, dr. Zwitter. Predavali bodo predvidoma o naslednjih temah: Pouk v elementarnem razredu, strnjeni in predmetni pouk, pripravljanje učil, indirektni pouk, zaposlitev šoli odraslih otrok, spoznavanje šolskega razreda, učitelj kot socialni delavec, smisel sodobnega pedagoškega prizadevanja, učitelji med seboj, učitelj na vasi, šola in starši, obče kultiviranje učiteljev, o poklicni vzgoji, državljska in narodna zavest. Podrobni program bomo objavili še pozneje.

Prijavnina za tečaj znaša 20 din, ki jih bodo udeleženci plačali na tečaju samem. — Prijave sprejema odbor Pedagoškega društva do konca junija. Naslov: Pedagoško društvo, Ljubljana, učiteljske.

Odbor Pedagoškega društva.

— Pedagoška centrala v Mariboru ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 2. junija, ob 10. uri v slavnostni dvorani državne učiteljske šole v Mariboru. Vsi člani vabljeni.

— Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin v Ljubljani sklicuje izredni občni zbor, ki bo v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta, dne 14. junija t. l. ob 19.30 uri radi spremembe pravil po zakonu o gospodarskih združenjih iz leta 1937. Uprava zadruga vabi vse člane k udeležbi.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— Lep dobiček »Nabavljalne zadruge državnih nameščencev v Mariboru«. Pod tem naslovom prinaša »Trgovski list« od 24. maja daljši članek, v katerem med drugim izvaja: »Nihče ne zamerja javnim nameščencem, da sežejo v bednem položaju, v katerem se nahajajo zaradi nezadostnih prejemkov, po samopomoči, po zadrugištvu. Ako bi javna roka, v prvi vrsti država, plačevala svoje nameščence tako, kakor to po svojem delu, po svoji vestnosti in po svoji potrebi zaslužijo, potem ne bi potrebovali svojih združenj in naši

trgovci in obrtniki ne bi imeli tako hudega konkurenta, kakršen je dandanes nabavljalo združenstvo.«

— Kmet za šolstvo. Kmet Jęfta Klečkarevič iz vasi Moravište pri Strugi je odstopil lastno hišo za šolo, že pred tremi leti. S svojo sedemčlansko družino se je umaknil v podstrešno sobico. Letos pa je občina na njegovo pobudo zgradila lepo in prostorno šolsko zgradbo z dvema učilnicama in stanovanjskimi prostori za učitelje. — »Kmetški list« od 22. maja.

Mladinska matica

— mm Knjig Mladinske matice ne dobijo oni naročniki, ki niso plačali devet obrokov po din 2,50 za »Naš rod« in niso dodali še din 2,50 za knjige. Če želijo imeti knjige tudi oni naročniki, ki niso plačali vseh deset obrokov, morajo plačati še manjkajoče jim številke »Našega roda«.

— mm Poverjeniki, pozor! Deseti obrok za knjige MM mora biti nakazan najkasneje v prvem tednu junija. Šole prejmejo le toliko garnitur knjig, kolikor imajo letošnjih naročnikov, ki so plačali vseh deset obrokov.

— mm Mladinske pisateljice opozarjamo, da je razpisala svojčas Mladinska matica za mladinsko povest, ki bi bila primerna za otroke od 10. do 14. leta, din 3.000.— nagrade. Rok za vlaganje rokopisov poteče 1. novembra t. l. Podrobnejše informacije se dobijo pri tajništvu.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

NASTOPI IN PEVSKE TURNEJE (Nadaljevanje)

V poslovnem letu 1939./40. ne beleži UPZ nobenega koncertnega nastopa, ker so nepredvidene zapreke ter trenutne težke razmere ovirale njegovo normalno delo in bile vzrok, da ni mogel izvesti vseh predvidenih nastopov. Upravni odbor zbora je o vseh teh težkočah poročal vodstvu sekcije s prošnjo, da obvesti o tem upravni in nadzorni odbor sekcije na seji, ki se je vršila zadnje soboto, ter vse predsednike sreskih društev, ki so se zbrali zadnje nedeljo v Ljubljani na posvetovalje. Ker pa noče upravni odbor UPZ, da je tudi širše članstvo naše učiteljske organizacije informirano o težkih delovnih prilikah v tekočem poslovnem letu, podajamo na tem mestu kratek popis vsega, kar je delo zbora oviralo.

Takoj v začetku tekočega poslovnega leta je upravni odbor zbora sklenil znižati število pevskih tečajev radi deficita iz prejšnjega poslovnega leta in prirediti samo nekaj nasto-

RAZPIS KNJIŽEVNE NAGRADE MLADINSKE MATICE

Mladinska matica razpisuje za realno delo, ki naj bo primerno za mladino od 10. do 14. leta, nagrado v višini din 2.500.—.

Delo naj obsega 5 do 6 tiskanih pol male osmerke. Snov naj bo aktualna in podana v kolikor mogoče belestristični obliki.

Za nagrado pridejo v poštev le izvirna, še neobjavljena dela. Rokopisi naj se pošljejo po pošti v dveh tipkanih izvodih popolnoma anonimno. Šele ob izidu tekmovanja, ki bo objavljen v »Učiteljskem tovarišu« in v dnevnem časopisu, se bodo javili avtorji z imeni in naslovi.

Rok za vlaganje rokopisov poteče 15. januarja 1941.

Rokopise sprejema tajništvo Mladinske matice, kjer se dobijo tudi podrobnejše informacije.

Za odbor Mladinske matice:

Predsednik: Ivan Tavčar s. r. Tajnik: Albert Širok s. r.

pop izven Ljubljane, koncert v Ljubljani pa preneti na koncertno sezono 1939./40.

Prvi pevski tečaj je UPZ lahko sklical šele meseca novembra, t. j. v petem mesecu tekočega poslovnega leta. V tem mesecu je UPZ šele pokrtil s dinarskim prispevkom sreskih društev in prispevki v turnejski fond svoj dolg iz preteklega poslovnega leta. Pevski tečaj v novembru je bil sklican na željo dirigenta samo za moški zbor in je bil dobro obiskan.

Drugi pevski tečaj je bil sklican za mešani zbor v času letošnjih božičnih počitnic, z namenom pripraviti se za nastop v Šoštanju. Tamkajšnje sresko društvo je namreč napisalo UPZ za sodelovanje pri proslavi 60 letnice svojega obstoja. UPZ je, kakor vedno rad, vzel prošnjo na znanje, sestavil koncertni program ter obvestil sresko društvo o vsem, kar je potrebno za izvedbo nastopa. S tem nastopom je mislil zbor združiti nastop v Topolšici in Škofji Loki. Tajnik zbora je stopil v stik z upravnikom zdravilišča in dosegel dovoljenje za nastop pod zelo ugodnimi pogoji, dočim je nastop v Škofji Loki prevzela tov. Grumova. V začetku meseca februarja t. l. pa je sresko društvo v Šoštanju sporočilo, da si je po treznem preudarku premislilo in da odpoveduje sodelovanje UPZ pri proslavi radi nekaterih tehničnih težkoč in težkih tre-

nutnih razmer. Upravni odbor zbora je moral zato preložiti tudi nastop v Škofji Loki, ker bi kot popolnoma samostojna prireditelj ne prinesla toliko, da bi krili stroške, ki bi jih imeli z njegovim aranžmajem, dočim bi v zvezi s Šoštanjem kril vsaj nekaj stroškov. Upravni odbor zbora je moral postopati tako, t. j. zahtevati od aranžerjev, da nastopi krijeje vse stroške, ker je takrat UPZ razpolagal radi nerednega vplačevanja mesečnih prispevkov od strani sreskih društev vsoto din 100.— (ensto dinarjev), dasiravno je bilo faktično denarno stanje mnogo višje.

Zbor je začel misliti na izvedbo nastopa v Mariboru in Celju, stopil je v stih z mariborskim tovariši, bivšim svojim dirigentom tov. Pertotom in nekaterimi mariborskimi skladatelji. Ker je zbor uvedel za svoje članstvo predavanja o praktičnem delu v mladinskem zboru, je tov. Šuligoj povabil UPZ v Trbovlje, da tam s svojim zborom seznanimo naše članstvo v vsem potrebnim, kar mora znati dober dirigent mladinskega zbora. Istočasno bi UPZ sodeloval na proslavi 10 letnice Slavčka, z nekaj točkami pa tudi pri slavnostnem delu velikega učiteljskega zborovanja, ki se je vršilo v istih dneh v Trbovljah. Ostali čas je mislil zbor uporabiti za dokončni študij mariborskega koncertnega programa. Odbor je sestavil že koncertne programe za vse nastope, sklical s posebno okrožnico pevski tečaj v Trbovlje za 19., 20. in 21. aprila in dal članstvu vsa potrebna navodila. Aranžma prehrane, prenočišč in pevskega tečaja je prevzel tov. Šuligoj.

Med pripravami, t. j. 10. aprila — 10 dni pred pevskim tečajem — je bil tov. Šuligoj nenadoma vpklican na orožne vaje in upravni odbor je moral odpovedati sodelovanja v Trbovljah, oz. preložiti jih na poznejši čas ter sklicati pevski tečaj v Ljubljani v nadi, da prejme iz Maribora pozitiven odgovor. Iz izjave, podane v »Učiteljskem tovarišu«, je razvidno, da bi UPZ kljub stroškom prišel v Trbovlje, ako bi prireditelji to izrecno zahtevali oz. zaprosili. Za pevski tečaj v Trbovljah se je prijavilo 64 članstva, kar kaže veliko zanimanje za predavanje o praktičnem delu v mladinskem zboru ter željo po sodelovanju na učiteljskem zborovanju. Radi pomanjkanja časa upravni odbor zbora ni mogel in ni smel drugače postopati.

16. aprila je predsednik sreskega društva za Maribor - mesto, tov. Hočevar Ciril v posebnem dopisu odsvetoval UPZ v sporazumu z ostalimi mariborskimi tovariši prireditelj nastopa v Mariboru v maju, ker trenutne prilike niso ugodne, svetoval pa je izvedbo nastopa v jeseni. Iste pomisleke je sporočil zboru tudi tov. Pertot, ki se je zelo zavzemal za naš nastop v Mariboru. — Odpoved za nastop v Mariboru je prišla toliko prepozno — 17. aprila — da upravni odbor pevskega tečaja za 19., 20. in 21. istega meseca ni mogel več preklicati.

Upravni odbor zbora je torej stremel za tem, da se ni vršil noben pevski tečaj brez določenega namena, zbor bi v normalnih razmerah beležil v letošnjem poslovnem letu šest lepih nastopov. Zato je lahko ugotoviti, da so samo nepredvidene zapreke ovirale njegovo normalno delo in bile vzrok, da ni mogel izvesti svojih nastopov in da je članstvo na pevskih tečajih pridobilo toliko znanja, da bo v jeseni, ko bo proslavljalo 15 letnico

svojega obstoja, z malim številom pevskih vaj in najnižjimi stroški lahko izvedlo nastope v Ljubljani, Mariboru in Celju ter drugih večjih krajih naše banovine.

Pri natančnem in podrobnem pregledu dela svojega stanovskega pevskega zbora od njegove ustanovitve pa do desetletnice, ugotovimo, da je zbor v tem času izvedel mnogo uspešnih koncertnih nastopov doma in v tujini. O pomenu teh in ostalih nastopov za naš stan, organizacijo in slovensko glasbo bomo govorili v prihodnjem članku. Splošne ugodne prilike tedanjega časa so delovanje in napredek zbora samo podpirale in pospeševale, kar pa se je ob desetletnici mahoma spremenilo. Odhod starejših pevcev, znižanje prejemkov, premeščanje učiteljstva, množestveno vstopanje mlajšega učiteljstva iz oddaljenih krajev, posebno pa iz dneva v dan naraščajoče neugodne življenjske prilike, so začele ovirati delo v zboru, vendar pa ne toliko, da bi moral svoje delo popolnoma ustaviti. Priredil je še nekoliko nastopov doma, koncertni turneji po Srbiji, Dalmaciji in Bosni ter sodeloval na velikem učiteljskem zborovanju v Rogaški Slatini, na proslavi 20 letnice našega osvobojenja (obmejna učiteljska društva) ter na proslavi 50 letnice ustanovitve skupne slovenske učiteljske organizacije v Ljubljani. Od ostalega dela naj omenimo še izdajo dveh glasbenih edicij (»Mladini« in »Materinski dan«).

Ako hočemo točno presoditi delo UPZ, moramo pogledati nekoliko po drugih pevskih družinah. Če dancs že ostali pevski zbori, ki imajo vse članstvo v svojih sedežih, dobro pretehtajo in premislijo, preden izvedejo kak nastop, koliko bolj previdno mora delati naš stanovski zbor, ki ima članstvo raztreseno po širni Sloveniji, ki se zbira vsak drugi ali tretji mesec k pevskim vajam in ki mora za vsak pevski tečaj odšteti nekaj tisočakov, a za dober koncertni nastop ni dovolj samo en pevski tečaj.

Zrtve, ki jih polagata skupno UPZ in slovensko učiteljstvo na polje naše narodne prosvete in glasbene kulture, so velike, saj je naš stanovski pevski zbor izvedel vse svoje dosedanje delo z lastnimi fizičnimi žrtvami in ob veliki podpori slovenske učiteljske organizacije, a brez vsake podpore od strani merodajnih oblasti. Zato je slovenski učitelj tudi na tem polju svojega udejstvovanja lahko ponosen na svoje delo.

Šolski radio

— r Petek, 7. junija: Pokrajinska oddaja iz Škofje Loke. Izvajajo učenci ljudske šole. Vodi učitelj Janko Sichelr. — Razpored: Škofja Loka v preteklosti. Razgled po njeni okolici. Škofja Loka — danes. — Po beli cesti v pisano Loko. O. šola, na Sorškem polju bel labod! Obrt in industrija. Klobuk »Piccadilly« so v Loko naredili. Mesto je zgodovinski spomenik. Muzej. Slikovita okolica (starodavni grad, koča na Ljubniku), obširna smučišča, tople vode, vabijo izletnika, letoviščarja, da v Loko gré.

— r Kmetijski radio. V nedeljo, 2. junija, ob 17. uri: Gospodarska navodila in tržna poročila.

Stanovska organizacija JUU

Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO bo zborovalo dne 8. junija 1940., ob 9. uri na ljudski šoli v Novem mestu. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila funkcionarjev in referentov. 3. Predlogi za banovinsko skupščino in izvolitev delegata. 4. Referat tov. Angele Vodetove »Položaj in naloge slovenske učiteljice«. 5. Slučajnosti. — Časi so taki, da se moramo v marsičem temeljito in z vso resnostjo pogovoriti, zato je udeležba za vse člane strogo obvezna. Zaradi važnosti predavanja, ki je na dnevnem redu, pa vabimo tudi vse nečlanjene tovariše. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK bo zborovalo v soboto 8. junija 1940., ob 9. uri v Domžalah. Dnevni red: 1. Poročila društvenih funkcionarjev. 2. Volitev delegatov za banovinsko in glavno skupščino; predlogi za skupščino. 3. Razgovor o šolskih vprašanjih. 4. Predavanje tov. Gostinčar Ane: »Državljska in narodna vzgoja otrok« in okraj. šol. nadzornika C. Drekonje: »Zemljepis in zgodovina v službi narodne vzgoje«. 5. Slučajnosti. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Poročila

SALEŠKA DOLINA OB 60 LETNICI

Teško zasleđiš v »Učiteljskem tovarišu« daljše poročilo o delu in uspehih učiteljstva v Saleški dolini. Kaj, mar tam sploh ne delajo? Je to društvo le še — na papirju? Ne, ne. Samo tiho in složno rešuje društvo vsa pereča vprašanja, ki zadevajo ob pouk, odnos šole do doma ter naših zahtev do ureditve gmotnega položaja celokupnega stanu. A vsi ti sklepi so le interno društveni ter se radi pičlo odmerjenega prostora v našem listu ne raztegajo na dolgo.

A šestdesetletnica saleškega učiteljskega društva v Šoštanju je bila po svoji zasnovi in izpeljavi tako močna in impozantna, da ji lahko dovolimo par vstic. V veliki dvorani Sokolskega doma v Šoštanju je predsednik tov. Kramer Franc otvoril zborovanje s pozdravom na vse učiteljstvo našega sreza. Njegov uvodni govor, kratek in jedrnat, prežet pri vsaki besedi z ljubeznijo do dela in bor-

ben za dosego naših pravic. Nekako trpko nas je potolažil, da naša borba za ureditev gmotnega položaja ni najnovejšega datuma, baje da so že naši dedje imeli iste križe in težave, kar so pričali predsednikovi citati iz raznih poročil, listov in revij za 90 let nazaj.

V široko zasnovanem, številčno izobno podprtem referatu je upravitelj meščanske šole v Šoštanju g. Hribernik Franc nakazal ves razvoj in napredek društva in šolstva v 60 letih njegovega obstoja. Njegovo izvajanje je bilo dosledno, najboljši dokaz zato je bila tišina v dvorani za časa govora in pa aplavz, s katerim smo drugače pri nas skromni. Mislim, da izraža splošno željo: takih predavateljev nam še in še dajte!

Sledilo je situacijsko poročilo z dopisi in resolucijo, kar je podal neumorni in požrtvovalni tov. Vreže Jurij. S tem je bil uvod v najlepše presenečenje dneva končan.

Na društveni oder je prikorakal mladinski zbor ljudske šole v Šoštanju pod vodstvom tov. Vrežeja. Temu zboru je sledil še pevski zbor meščanske šole, ki ga je vodil tov. Braz Valter. Ne bi se rad spuščal v podrobno oceno obeh zborov, niti stavljal prvega pred drugega; za nas je važno, da je vse učiteljstvo spontano odobraval ves program, točko za točko. Dvorana je s svojo akustično zgraditvijo pripomogla do še večjega uspeha. Mladini mešč. in ljudske šole se je zahvalil za užitek tega dneva nadzornik gosp. Arrigler Anton in predsednik društva.

E! Vreže in Braz! Preveč je bilo doživetega, da bi se kdo spomnil na vaju, na vajin trud in delo, pa naj bo tu: najlepša hvala za vse od vseh!

V sporedu smo slišali: Adamiča, Beethovna, Gobca, Krmoljca in Pregla. Višek vsega je bila Mehlova v C-duru zapeta »Molitev za vladarja«. Pela sta oba zbora skupaj, doživeto, široko, močno.

Oficijelni del je bil končan ob štirinajsti uri.

Skupni obed. Menda smo potrebovali 60 let, da smo prišli do zaključka, da družabni del zborovanj največ pripomore k osebnemu spoznanju našega članstva, k najenostavnejši izmenjavi misli brez vseh olepšav in predsodkov. Tu so se razgovorile tovarišice in tovariši, ki se na zborovanjih nikdar ne javijo k besedi, a smo videli, da imajo prave misli in vtise.

Poslušajte, 60 let! Kdo bi zameril, če napišem, da se je po obedu oglasila slovenska pesem, brez pevovodje, sama po sebi. Od nekod je prišla harmonika... Ura je pet popoldne. Na vlak. Domov na vse štiri strani. Domačini spremljajo do postaje. Vstop. Vlak se počasi premakne. Beli robci so v zraku in roke, v srcu pa trpko vprašanje: »Bomo dočakali 120 letnico, da se zopet odrešimo morje, ki nas tlači, da postanemo zopet tovariši, saj za en sam samcat dan?«

Se to: vem, da na naslednjem zborovanju ne bo nihče manjkal, ki je bil na naši 60 letnici. Bilo je preveč pristržno in iskreno! Vse upravičence radi orožnih vaj, boleznih itd. članstvo uvideva, a dosledno bojkotiranje vseh naših zborovanj s strani male peščice včlanjenega učiteljstva — je samo obžalovanja vredno. Odbor naj uporabi predloge in sklepe o izključitvi. Vsi drugi pa z govorom tov. predsednika: »Naprej po beli ali blatni cesti lepšemu cilju nasproti.«

Dolžnost vseh je udeležba na prihodnjem zborovanju meseca junija v Velenju.

Saša Ličen.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG je zborovalo dne 13. IV. in 18. V.; prvič v Mariboru, drugič v Studencih. Na prvem zborovanju je bilo prisotnih 78 članov, t. j. 71 %, drugič pa 84 članov, t. j. 77 %. Pristopila sta dva nova člana.

I. Predsednik ugotavlja, da je smatrati zborovanja kot šolski dan, česar naj se članstvo zaveda. Vkljub dobremu obisku naših zborovanj, se pa nekatere šole odlikujejo po slabem obisku. Naša zborovanja niso le naš stanovski, temveč tudi poklicni forum. Po situacijskem poročilu in obravnavanju dopisov se je vršil namesto predavanja meščansko-šolskega učitelja Alberta Žerjava, razgovor o spisu v ljudski šoli. Razgovor je pokazal, da je danes učiteljstvo v srezu v učnem delu narodnega jezika pravilno razgibano in življenjsko usmerjeno. Razgovora so se udeležili predvsem tov. Petrovič, Podgornik, Petrun, Blažič, Luknar, Ledinek. — Pov. US tov. Ledinek je podal poročilo o stanju naše socialne institucije in nekaj pojasnil na vprašanja. Pristopili so štirje novi člani.

II. Na drugem zborovanju, kjer je bil obisk prav dober, je predaval meščansko-šolski učitelj Emil Smasek o »teoriji in praksi mladinskega gledališča«. Predavanje je že po svoji zanimivosti in pestrosti snovi ter po načinu podavanja zadovoljilo vse poslušalce, enega iz tega, drugega iz drugega vidika. Predavatelj je prikazal problem mladinskega gledališča iz vidika teoretskega gledanja, kakor tudi iz svojih skusnih praktičnega snovanja. V teoretskem delu se je dotaknil vprašanj, kaj je in kaj ni mladinsko gledališče, in kakšno naj bo to gledališče, da bo ustrezalo ped-psihološkim in umetnostnim zahtevam. Na osnovi prikaza posameznih razvojnih stopenj otroka je postavil tudi njih zahteve do gledališča. Tako je od razvojne stopnje odvisen izbor snovi, način obdelave in oblika prikazovanja. Odklonil je tako zvane mladinske teatre, kjer nastopa deca. Deca se more in tudi mora teatrsko udeleževati, vendar mora biti takrat snovanje in delo vse v njih rokah in po njihovi iniciativi, t. j. da pri takem delu sodeluje večja skupina ali celo ves razred. Mladinsko gledališče pa nima smotra le v tem, da se deca v njem izživlja, raste in izobrazuje, naloženo ji je tudi važno pedagoško-psihološko eksperimentalno delo. Za uspešno delo mladinskega gledališča je potrebna delitev dela. Nujen je ped-psihološki odsek, dalje umetniški odsek in še propagandni odsek. Vsi odseki, posebno prva dva, morajo biti tesno povezani. Naloge ped-psihološkega odseka bi bile, da donasa psih-pedagoške podatke za nadaljnje delo. Metode dela so: opazovanja otrok med predstavo, proučevanje dopisov in risb otrok, ter ankete in svobodni razgovori z otroki o predstavi. Zaključkom tega proučevanja se morajo podrediti umetniški vidiki mladinskega gledališča. Naloge mladinskega gledališča pa ne morejo biti omejene na mesta in njihov bližnji okolici, temveč dostopne tudi našim delavskim in kmečkim otrokom, ki so za take užitke hvaležnejši kakor mestni »razneženik otrok. — V praktičnem delu je predavatelj prikazal svoje zamisleke in delo na pripravah za prvo predstavo GMR.: Zakaj je izbral za prvo predstavo ravno Martina Krpana? Kakšni vidiki so ga vodili pri obdelavi in zakaj se ni poslužil starih dramatičnij? Kako je zajel v delu samem vzgojni moment s tekstom, scenerijo in podajanjem? Pri analizi predstave je s fotografskimi posnetki pokazal zamisleke scen in posameznih oseb. Prav zanimivo je bilo tolmačenje otroških risb in dopisov. Iz njih je bilo posneti, da je bila deca z drugo in tretjo predstavo zelo zadovoljna, ko so se odstranile nekatere ovire in neumestnosti. Tov. Smasku je k njegovemu prvemu uspelemu slovenskemu poizkusu prave mladinske predstave samo častitati.

Po predavanju so se še obravnavale stanovske zadeve in dopisi, na kar je bilo zborovanje radi pozne ure zaključeno. Prihodnje zborovanje bo v Mariboru. Za zborovanje je pripraviti predloge za skupščino.

Predsednik: Tajnik:
Petrovič Šimon s. r. Ledinek Miloš s. r.

—t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je zborovalo dne 18. maja v Borovcu ob udeležbi 28 članov ali 31,4 %. Svojo odstopnost so opravičili tov. Zupanec Sl., Debeljak A., Erker Am. in Vodopivec Iv.

Tov. Tratar kot domačin je pozdravil navzoče članstvo, ki se ni ustrašilo dežja in prihitelo v kraljestvo kočevske švice, da prisostvuje delu in uspehu učiteljstva v narodnostno mešanem kraju. Priredil je zato s svojimi učenci akademijo in pokazal kaj zinore učiteljstvo v kraju, ki ima posebne težkoče in ovire. Prireditev je bila zamišljena kot proslava materinskega dne, in ves program je bil posvečen našim mamicam, Materi božji, domovini Jugoslaviji, neodrešeni domovini in kralju. Na sporedu so bili govori, deklamacije, petje, telovadba in nastop harmonikarjev. — Tov. Tratar in otroci so želi priznanje navzočih.

Akademiji je sledilo stanovsko zborovanje. Tov. predsednik je prisrčno pozdravil navzočega g. sres. nač. Brezigarja Mirka in ga prosil, naj še nadalje ohrani svojo naklonjenost učiteljstvu, društvu in šoli.

Pri obravnavi dopisov je tov. predsednik povedal o delu in borbi organizacije za zvišanje naših prejemkov. Danes so težki in izredni časi in je razumljivo, če ne uspemo v svojih zadevah. Mnogi tovariši(ce) so vendarle napredovali in tov. predsednik jim čestita. Kdor je bil pri zadnjem napredovanju prezrt ali zapostavljen, naj to sporoči društvu.

Vabilu sekcije, naj bi društva zborovala šele v juniju, da bi obravnavala proračun sekcije in druge zadeve, društvu ni moglo ustreči, ker je imelo priprave in stroške za današnje zborovanje v Borovcu. Članstvo je na tem zboru pooblastilo odbor, da obravnava zadeve predsedniškega zbora in vse, kar je potrebno za banov. skupščino.

Zborovalci so se izjavili proti prostovoljnemu zavarovanju učiteljstva in sicer radi težkih gmotnih prilik. Delegati so pooblašteni, da glasujejo v tem smislu.

Delegata za obe skupščini sta tov. predsednik in tajnica.

Zborovalci so sprejeli sledeče predloge:

1. Sekcija pozivamo, da vzdrži čim tesnejši stik s Savezom hrvatskega učiteljstva in da pripravlja teren za enotno organizacijo vsega učiteljstva Jugoslavije.

2. Zahtevamo stalnost na službenem mestu. Zahtevamo tudi, da se razpišejo prav vsa prosta učiteljska mesta.

3. Ponovno odločno zahtevamo, da se uredi vprašanje naših prejemkov; tretji in drugi draginski razred je odpraviti, vse plače pa zvišati, ker nam s samo kontrolo cen ni nič pomagano. Zahtevamo tudi izenačenje prejemkov poročenih učiteljic s prejemki učiteljev in pa redno napredovanje vsega učiteljstva.

4. Zahtevamo, da se učiteljstvu na narodno mešanem ozemlju nudi poleg materialnih ugodnosti tudi potrebna močna moralna podpora naših oblasti in javnosti.

5. Pozdravljamo razpis kr. ban. uprave o podpiranju izredno nadarjenih revnih učencev pri nadaljnjem študiju. Mislimo pa, da naj bo edino krajevno učiteljski svet merodajen, da presodi vrednost učenca in ga priporoči kr. ban. upravi.

6. V zadnjih časih smo slišali in čitali mnogo o napadih na učiteljski stan. »Učit. tovariši« je priobčil več člankov o tej zadevi. Odločno obsojamo take napade, ki so zlonamerni, ker danes res ni čas za ustvarjanje nerazpoložena ljudstva proti učiteljstvu.

7. Predlagamo kot nagrado učiteljstvu enkratno brezplačno vožnjo na leto.

Statistiko, ki jo bo izvedlo društvo v narodnostno mešanem delu kočevskega sreza, imajo člani izpolniti in poslati tajnici najkasneje do 15. junija t. l.

Blagajniško stanje se je v zadnjih letih dokaj zboljšalo; zadnje mesece je pa v zastoju. Tov. blagajnik je obvestil članstvo, da poravnava svoje dolgove pri društvu sigurno do 28. junija t. l.

Z željo naj bi bila naša stanovska zborovanja številnejše obiskana in naj bi se v krogu organizacije zbralo prav vse učiteljstvo, ki je še danes izven naših vrst, je tov. predsednik zaključil zadnje letošnje zborovanje.

Po skupnem kosilu je napravilo članstvo izlet v kraljestvo alpske flore, na Krempe. Ves dan je deževalo, pri vzponu proti Krokarku je dež odnehal. Z vrha Krempe smo gledali v dolino Kulpe in na kočevsko stran. Tovariši planinci so se povzpeli na 1121 m visokega Krokarka. Nabrali smo si šope narcis in občudovali planinski encijan. Poiskali bi še kako alpsko cvetko, pa je začel spet rositi in zato smo se vrnili v Borovec. Kljub neugodnemu vremenu je bilo razpoloženje udeležencev naravnost odlično.

Trobiš, predsednik. Čok, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V DOL. LENDAVI je zborovalo dne 18. maja 1940. v Lendavi. Kljub slabemu vremenu se nas je zbralo 78 %, kar jasno kaže, da smo stanovsko zavedni.

Po pozdravu tov. predsednika so sledili dopisi in tekoče društveno delo. Sprejeti so bili sledeči sklepi:

1. Ustanovil se je obmejni odsek, ki bo proučeval razmere, kar je nujno za šolsko in narodnoobrambno delo.

2. Članstvo bi se rado temeljiteje seznanilo z »Učit. pokretom«, zato bo o njem na prihodnjem zborovanju kratek referat.

3. Ideja neobveznega zdravniškega zavarovanja je dobra, vendar smo dobili preveč pomanjkljive informacije, da bi lahko končno sklepali.

4. V našem srezu se sploh ne vršijo zdravstveni pregledi učencev, ali pa so tako površni, da so brez efekta. Zato naj društvena uprava intervenira pri sreskem načelstvu, da se bodo tudi v našem srezu izvrševala določila zakona o zdravstvenem varstvu. Pri upravi Zdravstvenega doma pa se naj skuša doseči, da se bodo bolni otroci sprejemali tudi izven uradnih ur.

5. Zadruga »Dom učiteljic« nam ugaja. Ko se časi malo umirijo, bomo pristopale.

6. Debata o hospitaranju na Poskusni šoli v Ljubljani je bila precej razgibana. Videli smo nekaj metodskih novosti. Pri nas naj bi se mislilo tudi na vaški tip poskusne šole.

Sledilo je predavanje tov. Majhena o izvenšolskem delu. Pokazal nam je, da si mora vsak učitelj ustvariti kriterij za šolsko in izvenšolsko delo. Poznat mora povezanost celotnega življenja ter vse sile in zakonitosti, ki določajo sodobni gospodarski, socialni in kulturni razvoj. Dobro mora preštudirati domače razmere, ki so okno v svet. Le tedaj bo njegovo delo zgrajeno na resničnih dejstvih in bo lahko vodilo k programu. Sociološko orientirani učitelji dajejo vsebino novi šoli in kažejo katero mesto naj zavzema učitelj v javnosti. Zivahna debata je bila znak, da smo predavanje dojeli.

Prihodnje zborovanje bo združeno z izletom v Kobilje dne 8. junija 1940. Predavanje bo o potrebi učiteljskega samoizobraževanja, skrbeli pa bomo tudi za dobro voljo.

Naknadno smo prejeli vabilo prekmurskega muzejskega društva, da bi zborovali skupno z murskosoboškim društvom JUU v Murski Soboti ob priliki odkritja spomenika prekmurskim književnikom, 8.—9. junija 1940. Odbor je sklenil, da se vabilu odzove, ako bo do tedaj ukinjena začasna prepoved zborovanj. Podrobnosti objavimo pravočasno v »Tovarišu«.

Še nekaj vsem na uho: Članarina, članarina!

Fr. Mlekuž, preds. Petovar Milena, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOZJEM je zborovalo 22. maja t. l. v ljudski šoli v Kozjem.

Tov. predsednik je po uvodnih besedah podal poročilo o položaju v organizaciji in o vseh aktualnih vprašanjih, ki zadevajo stan in šolo. Na osnovi debate so bili sprejeti sledeči sklepi:

1. Glede bolniškega zavarovanja je bil sprejet sklep, da se z zavarovanjem načelno strinjamo, da pa naj organizacija stremi za tem, da se dosedanje ugodnosti v bolnicah, ki jih uživa državno uradništvo, razširijo tudi na vsako zdravniško pomoč. Kakih večjih prispevkov za zavarovanje danes učiteljstvo ne zmore.

2. Pozivamo sekcijno upravo, da čimprej izvrši osnutek novih pravil, da ga še pravočasno dobijo v obravnavo sreska učiteljskega društva, da bi delegatje za banovinsko in glavno skupščino dobili pravočasno tozadevna navodila od svojega članstva.

3. Sekcijska uprava naj budno pazi, kako bodo poklicani reševali vprašanje učiteljskega kadra v bodočem letu.

4. Pozdravljamo korak kr. banske uprave, s katerim namerava pomagati revnim nadarjenim učencem do nadaljnje izobrazbe, ne moremo se pa strinjati z načinom odbire, kakor ga predvideva tozadevna okrožnica. Smatramo, da je celokupni učiteljski zbor na šoli edini forum, ki lahko da objektivno oceno o intelektualnih in moralnih sposobnostih posameznih učencev.

5. Ako se zadnje zborovanje iz kakršnih koli razlogov ne bo moglo vršiti, se daje odboru polnomočje, da po svoji uvidevnosti stavi predloge za banovinsko in državno skupščino.

Sledil je referat tov. Mihevc J.: »Telesni razvoj tukajšnje šolske mladine«, ki je bil sestavljen na osnovi anketnih pol in poročil iz vseh šol tukajšnjega okraja. Podrobno je opisal položaj telesno zaostale mladine. Korelacija med pokretovimi in našimi izsledki je za tukajšnjo mladino porazna. To narakuje tudi posebne naloge glede mladinskega skrbstva in šolskega dela v tukajšnjem okraju. Članstvo mu je za njegov trud in eksaktna izvajanja izreklo hvaležnost. Na osnovi tega referata je tov. Mencej v kratkem prikazu orisal posledice in naloge, ki se stavljajo z ozirom na to stanje tukajšnje mladine. Zbrani podatki dovolj zgovorno pričajo kaj je treba pokreniti v zdravstvenem, šolsko organizatornem in pedagoškem pogledu, da se tukajšnja mladina obvaruje pred telesnim propadanjem.

Soglasno je bil osvojen predlog, da naj bo prihodnje zborovanje 8. junija t. l. na Planini pri Sevnici. To zborovanje naj bo posvečeno izključno organizacijskim zadevam. Podrobne tozadevne informacije in navodila bo dobilo članstvo v posebni okrožnici.

Mencej M., preds.

Mihevc J., tajnik.

Učiteljska tiskarna

—t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnica in računska snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnita« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

Novosti na knjižnem trgu

—k Nova revija Jadranske straže. Znana in cenjena je vsebinsko bogata revija »Jadranska straža«, ki jo že dolga leta izdaja istoimensko društvo. Izvršilni odbor JS v Splitu se je letos odločil za izdajo še posebne revije, ki naj bi bila po svoji izredni cenečnosti dostopna najširšim slojem, da bi ideje našega edinega pomorsko-obrambnega društva zajele ves narod. Tudi nova revija nosi ime »Jadranska straža« in je izbor najboljših in najvažnejših člankov iz treh števil uvođoma omejenega mesečnika. Nova revija, katere prva številka je že izšla, bo torej trimesečnik in bo izšla v štirih številkah na leto. Prva številka, ki ima obliko velike osmerke, šteje 40 strani izbranega čtiva in slik. Enake bodo naslednje tri številke. Celotni letnik stane din 12,—, ki jih je treba poravnati v naprej. — Slovensko učiteljstvo, ki je stebel Jadranske straže v severozahodnih predelih Jugoslavije, ima najlepšo in najugodnejšo priliko, da svojo in učiteljsko knjižnico na šoli obogati vsaj s to pomorsko revijo ter iz prvega vira črpa snov in pobudo za delo med narodom.

Vedno prihajajoče novosti!

A. & E. SKABERNĚ
LJUBLJANA

Na željo pošljemo vzorce!

FR. P. ZAJEC
izprašena optik in urar
LJUBLJANA

sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri franciškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Centiki brezplačno. Kvalitetna optika.

Gostilna „Ražem“

Ljubljana — Žabjek

Prvovrstna primorska kuhinja, izborna vina in vedno sveže pivo. — Cenjenemu učiteljstvu se priporoča Zoran Ražem

Telefon št. 28-57

V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom. knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole;

FABIANI & JURJOVEC
LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!